

การผลิตขยายพันธุ์แตนเบียน *Anagyrus lopezi* เพื่อควบคุมการระบาดของ
ของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูในจังหวัดกาฬสินธุ์

**Multiplication of the Parasitoid, *Anagyrus lopezi*, for the
Control of Pink Cassava Mealybug Kalasin Province**

แคลิยา เอกอุ่น¹ นฤทัย วรสถิตย์² นิรันดร์ สุขจันทร์¹
อิสระ พุทธสิมมา³ อาณัติ วัฒนสิทธิ์²

บทคัดย่อ

ปัญหาการแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการผลิตและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบเป็นอย่างมาก การแช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีก่อนปลูก ร่วมกับการใช้แตนเบียน *Anagyrus lopezi* ควบคุมศัตรูพืชชนิดนี้เมื่อเริ่มพบการระบาดในแปลง เป็นเทคโนโลยีที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้เกษตรกรปฏิบัติ และผลักดันให้สัมฤทธิ์ผลโดยจัดทำเป็น โครงการความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตร และโครงการรณรงค์ปล่อยแตนเบียน *A.lopezi* เพื่อควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู เพื่อนำเทคโนโลยีนี้ไปแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์ ได้รับมอบหมายให้ผลิตเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูบนฟักทองเพื่อใช้เลี้ยงขยายแตนเบียน จำนวน 80 ผล ผลิตแตนเบียน *A. lopezi* จำนวน 35,000 คู่ นำแตนเบียนไปปล่อยในแปลงปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรจำนวน 27 จุด 3 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 3 สัปดาห์ เพื่อควบคุมการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และสุ่มเลือกพื้นที่จำนวน 3 จุด เพื่อประเมินผลการควบคุมเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู ผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถผลิตเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูบนฟักทอง จำนวน 700 ผล ส่งมอบแก่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร 16 แห่งทั่วประเทศ และผลิตแตนเบียน *A. lopezi* นำไปปล่อยในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 27 จุด เพื่อควบคุมพื้นที่ปลูก 99,546 ไร่ รวมทั้งส่งมอบให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดต่างๆ สำหรับใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์แตนเบียนจำนวน 10 ศูนย์ ส่งมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแจกจ่ายให้เกษตรกรที่มาขอรับสำหรับไปปล่อยในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 798 ไร่ รวมแตนเบียนทั้งสิ้น 116,200 คู่ ผลการดำเนินงานยังทำให้เกิดการขยายผลเทคโนโลยีการเลี้ยงขยายแตนเบียนเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูสู่วงกว้าง โดยเป็นแหล่ง

¹ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์

² สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3

³ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์

ศึกษาคุณและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านนี้ แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 23 ครั้ง รวม 649 ราย และร่วมกับสถานประกอบการผู้ผลิตแป้งมันสำปะหลังในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 แห่ง ดำเนินการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังอย่างถูกวิธี มีผู้สนใจเข้าร่วมงานทั้งสิ้น 400 ราย ผลการปล่อยแตนเบียนในแปลงปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า สามารถควบคุมการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังได้ ทำให้มีจำนวนลดลงอยู่ในระดับ 1 เป็นส่วนใหญ่ คือพบบนต้นมันสำปะหลังเพียงเล็กน้อย (ไม่เกิน 25 ตัวต่อต้น) ผลการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากจะบรรลุเป้าหมายแล้วยังประสบความสำเร็จในการให้บริการวิชาการทั้งแก่ภาครัฐและเอกชน สามารถแก้ปัญหาในพื้นที่ นำไปขยายผลในพื้นที่อื่น และทำให้เกษตรกรในพื้นที่ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำลายของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู และวิธีการควบคุมที่ถูกต้อง เป็นการขยายผลเทคโนโลยีการใช้แตนเบียน *A.lopezi* เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเพลี้ยแป้งดังกล่าวซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ